
Lungekreft on demand

LEGELIVET

INGRID HOKSTAD

ihokstad@gmail.com

Ingrid Hokstad er lege i spesialisering i medisinsk biokjemi ved Sykehuset Innlandet.

Legeliv kan være lange vakter og høy arbeidsbelastning, men det kan også være avslapping foran tv-en etter endt jobbdag. Hva med å invitere «the Marlboro Man» – den ikoniske, vandrende sigarettreklamen – opp i sofaen med familien hver kveld?

La «the Marlboro Man» sitte der og kjederøyke og snakke om hvor kult røyking er foran ungene dine. Ikke? Jeg vil påstå at han allerede har sneket seg inn i stuen våre, men det er på tide å bortvise ham for godt.

Idet du trodde du ikke lenger behøvde å bekymre deg for at pasientene og barna dine skal begynne å røyke, bombarderes vi av tobakksreklame daglig – kanskje uten at vi tenker på det. «Men reklame for tobakk er da ulovlig,» tenker du kanskje?

Det stemmer, men tobakksbransjen synes å ha funnet et attraktivt smutthull å snike sigarettstumpene sine inn gjennom: nemlig Netflix – eller «Smokeflix», som jeg har begynt å kalle det. Seriene som produseres av Netflix formelig oser av røykende rollefigurer, den ene mer urealistisk enn den andre.

Karakterene i Netflix-produksjoner som *House of Cards* og *Bloodline* damper som skorsteiner. Også seriene *Stranger Things* og *The Walking Dead* blir utpekt som verstinger og er funnet å ha mye høyere frekvens av røyking enn serier som ikke er

produsert av Netflix. Fremstillingen av røyking er påfallende: Den virker påtatt og lite realistisk med tanke på karakterenes sosioøkonomiske status. Sigaretter selges typisk inn som en lindring i vanskelige situasjoner, og folk begynner gjerne å røyke (igjen) når livet går dem imot.

All tobakksreklame er ulovlig i Norge, med unntak av «indirekte reklame av uvesentlig omfang i utenlandske programmer sendt over norsk fjernsyn og norske kabelnett, samt i utenlandsk produsert film.» Kan røykingen i slike serier sies å være uvesentlig? Den føles mye mer påtrengende enn en annonse i et magasin, og mens sistnevnte er ulovlig, kan man servere en helaftens snikreklame for tobakk via norske tv-tilbydere uten at noen mukker.

«Tobakksbransjen synes å ha funnet et attraktivt smutthull å snike sigarettstumpene sine inn gjennom: nemlig Netflix – eller ‘Smokeflix’, som jeg har begynt å kalle det»

Det er jo lett å tenke at det ikke er så farlig – at røyking ikke er noen trussel, siden det uansett ikke ansees som «kult» blant unge lenger. Men danske og norske helsemyndigheter meldte i 2019 om at antallet røykere i Norge og Danmark økte for første gang siden slutten av 1980-årene (1, 2). Tallene har siden blitt redusert i Norge, men røyking øker i mange andre land, både i Europa og i verden for øvrig. Og når tobakksbransjen årlig bruker svimlende 9 milliarder kroner på markedsføring i USA alene, er det fordi de vet at det fungerer. Bransjen har dessuten i det siste fått en ny generasjon heftet på kultfenomenet «Juul» – en e-sigarett forkledd som en minnepinne. Og blir man først avhengig av nikotinprodukter, øker sannsynligheten for at man også begynner å røyke sigaretter (3).

Kall meg gjerne prippen – serier flommer jo over av vold og rusmisbruk uten at det gjør oss til narkomane voldsutøvere. Men når amerikanske folkehelsemyndigheter beregner at aldersgrenser på filmer med røyking kan redde 1 million barn og unge i USA fra å dø av røykerelatert sykdom, er det umulig å ikke bry seg. Én ny røyker er én for mye. Vi som har sett en livredd kolspasient kjempe for hvert åndedrag glemmer det aldri. Det er som å se på at noen drukner – hele dagen, hver dag.

«Foreldre bør bevisstgjøres, og som forbrukere kan vi engasjere oss ved å klage til serieprodusentene»

Røyking tar fremdeles enormt mange liv, og kanskje sås frøet til en ny røyker i din egen stue, uten at du legger merke til det? Har et helsevesen som skal møte eldrebølgen, råd til flere røykere? Må foreldre begynne å bekymre seg for ungdomsrøyking igjen? Er det ok at tobakksbransjen – som egentlig er pålagt strenge restriksjoner hva reklame angår – sniker seg inn i stua vår forkledd som underholdning?

Kan vi som leger – med et ansvar for bedre folkehelse – bare se den andre veien (på tv-en) og stilltiende akseptere forholdene? Foreldre bør bevisstgjøres, og som forbrukere kan vi engasjere oss ved å klage til serieprodusentene. Jeg håper norske helsemyndigheter er seg sitt ansvar bevisst og jobber målrettet for et totalforbud på tobakksreklame, slik de har forpliktet seg til ved å ratifisere WHO's tobakkskonvensjon. Vi kan alle gjøre vårt for et tobakksfritt samfunn!

Selv har jeg sagt opp Netflix-abonnementet mitt, jeg fikk trange bronkier bare av å se på. Jeg får stadig meldinger fra Netflix av typen «Kom tilbake!». Det står til og med «Netflix er alltid reklamefri!» Mon det. Jeg kommer kanskje tilbake – men ikke før dampen har lagt seg.

LITTERATUR

1. Helsedirektoratet. Fortsatt viktig å forebygge røyking.
<https://www.helsedirektoratet.no/nyheter/fortsatt-viktig-a-forebygge-royking> Lest 17.6.2020.
2. Sundhedsstyrelsen. Flere danskere ryger.
<https://www.sst.dk/da/nyheder/2019/flere-danskere-ryger> Lest 17.6.2020.
3. Berry KM, Fetterman JL, Benjamin EJ et al. Association of electronic cigarette use with subsequent initiation of tobacco cigarettes in US youths. JAMA Netw Open 2019; 2: e187794. [PubMed][CrossRef]

Publisert: 3. september 2020. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.20.0548
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 26. august 2026.